

Anvisning för ansökningsförfarande – Hantering av skadliga ämnen (Miljöministeriets Ahti-program)

Bedömning av miljörisker

I statsrådets plan för de offentliga finanserna har resurser reserverats för att minska belastningen av näringsämnen och skadliga ämnen. Under moment 35.10.61 har cirka 1,0 miljoner euro reserverats för understöd till projekt med anknytning till hantering av stadsvatten och minskning av skadliga ämnen 2026.

Livskraftscentralen i Östra Finland är statsbidragsmyndighet. Den riksomfattande understödsansökan genomförs **1.4.–15.6.2026**.

Temat "Hantering av skadliga ämnen" i miljöministeriets Ahti-program fortsätter temat Hantering av stadsvatten och minskning av skadliga ämnen i programmet för effektiviserat vattenskydd. Sammanlagt sju understödsansökningar har tidigare ordnats inom ramen för dessa teman. Tyngdpunkten har varit avloppsvatten i tätbebyggelse, dagvatten och avloppsbräddning samt dessa tyngdpunkter som en förenande faktor för vattenhantering och vattenskydd i tätorter och den byggda miljön med hjälp av områdesanvändning, planläggning och byggande samt övergripande planer för hantering av stadsvatten.

Understödet målsättningar och åtgärder som stöds

Bakgrunden till understödsansökan är ett riskbaserat tillvägagångssätt enligt direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse ([EU\) 2024/3019](#), där man bedömer de miljö- och hälsorisker som orsakas av avloppsvatten från tätbebyggelse samt effekterna av bräddning och mikroföroreningar på de mottagande vattendragen.

Enligt direktivet ska en övergripande plan för förvaltningen av avloppsvatten från tätbebyggelse utarbetas för tätorter med 100 000 personekvivalenter (pe) eller mer. Kvartär rening är obligatoriskt i avloppsreningsverk med minst 150 000 pe.

I tätorter med 10 000–100 000 pe ska en förvaltningsplan utarbetas och tätorter med 10 000–150 000 pe ska genomföra kvartär rening om riskbedömningen visar att det är nödvändigt.

I denna utlysning fastställs inga begränsningar för riskbedömningsprojekt som grundar sig på tätortens storlek.

Inom temat **Hantering av skadliga ämnen** inleds nu två ansökningshelheter, av vilka den sökande kan välja det alternativ som lämpar sig bäst för respektive projekt:

1. Bedömning av miljö- och hälsoriskerna med dagvatten
2. Bedömning av vattendragsrisker orsakade av mikroföroreningar i avloppsvatten

Vid planeringen och genomförandet av projekt som understöds ska man utnyttja tidigare anvisningar samt resultat och erfarenheter från tidigare projekt. Det rekommenderas att man i projekten använder [resultat från projekt](#) som genomförts inom Ahti-programmets tema Hantering av skadliga ämnen samt temat Hantering av stadsvatten och minskning av skadliga ämnen inom programmet för effektiviserat vattenskydd.

Ansökningshelhet 1 Bedömning av miljö- och hälsoriskerna med dagvatten

I denna ansökningshelhet bedöms miljö- och hälsoriskerna med dagvatten med den största belastningen samt med avloppsbräddning som orsakas av dagvatten i avloppsområden. I helheten granskas både den kontinuerliga belastningen av dagvatten som innehåller skadliga ämnen och bräddning. Målet är att identifiera områden och punkter där belastningen utgör en betydande risk för miljön eller människors hälsa.

I ansökningshelheten finansieras inte planering, genomförande eller investeringar i dagvattenhanteringslösningar eller åtgärder för att förebygga avloppsbräddning. Understöd kan beviljas för utveckling av riskbedömningsmetoden och riskbedömningens pilotprojekt.

Det finns ingen färdig standardiserad riskbedömningsmetod. Metoden kan genomföras på det sätt som anses vara mest ändamålsenligt, men de metoder och utgångsmaterial som används ska beskrivas så att de senare kan utnyttjas även i andra verksamhetsmiljöer.

Vid bedömningen av miljörisker ska man granska åtminstone:

- syreförbrukande ämnen
- övergödande ämnen
- skadliga ämnen

Vid riskbedömningen ska särskild uppmärksamhet fästas vid

- avloppens bräddningsprocent
- bräddningsplatser i det mottagande vattendraget
- separata avloppsledningsområden och utloppspunkter för dagvatten
- känsligheten av mottagande vattendrag
- belastning orsakad av bräddning och dagvatten (kvalitet, varaktighet, upprepning)

Projekten som understöds ska gälla ett eller flera av följande uppdrag:

- bedömning av miljö- och hälsoriskerna vid de mest betydande belastningspunkterna och motiverad klassificering av risknivån
- bedömning av miljö- och hälsokonsekvenserna av kumulativ belastning i förhållande till det mottagande vattendragets tillstånd och känslighet
- identifiering av avloppsnätets och dagvattensystemens riskområden utifrån en kvantitativ och kvalitativ riskbedömning

Ansökningshelhet 2 Bedömning av vattendragsrisker orsakade av mikroföroreningar i avloppsvatten

I denna ansökningshelhet bedöms de vattendragsrisker som mikroföroreningar i avloppsvattnet orsakar i olika vattendrag och utloppspunkter. Målet är att bedöma omfattningen och karaktären av den risk som mikroföroreningar medför under olika förhållanden samt att producera information som grundar sig på riskbedömningen som stöd för behandlingen av avloppsvatten och inriktningen av riskbaserade åtgärder.

I ansökningshelheten finansieras inte planering, genomförande, pilotförsök eller investeringar i lösningar för kvartär rening. Understöd kan beviljas för utveckling av riskbedömningsmetoden och pilotförsök med riskbedömning.

Det finns ingen färdig standardiserad metod för bedömning av riskerna med mikroföroreningar i vattendragen. I projekten kan man utveckla och pröva olika riskbedömningsmetoder som kan tillämpas i olika vattendragstyper och vid olika utloppspunkter. De metoder och utgångsmaterial som utvecklats eller tillämpats ska beskrivas så att de kan utnyttjas även i andra verksamhetsmiljöer.

När riskbedömningsmetoden för mikroföroreningar i avloppsvatten utvecklas ska särskild uppmärksamhet fästas vid följande faktorer:

- bedömningsmetodens enkelhet i förhållande till de resultat som fås
- metodens parametrering och reproducerbarhet i olika objekt

- vattendragsförhållandenas inverkan på riskbedömningens resultat

De mikroföroreningar som granskas vid riskbedömningen ska väljas:

- i den nationella ämnesförteckningen enligt förordningen om ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön ([SRf 1022/2006 Bilaga 1](#)), med beaktande av de föreslagna tilläggen ([Finlands miljöcentrals rapporter 28/2023](#))
- indikatorämnen enligt direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse ([\(EU\) 2024/3019](#) artikel 8)
- den politiskt godkända kompromisstexten / kompromisslösningen om ändring av ramdirektivet för vatten, miljökvalitetsnormdirektivet och direktivet om prioriterade ämnen (26.10.2026, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14144-2025-INIT/en/pdf>); en förteckning över nya prioriterade ämnen och miljökvalitetsnormer

Riskbedömningen ska åtminstone beakta följande:

- läget av avloppsvattnets utloppspunkt
- mottagande vattendragets kvalitetsfaktorer och känslighet
- utsläppens utspädningsförhållanden samt tidsmässig variation och belastningstoppar
- spridning, förändring och eventuell kumulering av mikroföroreningar

I riskbedömningen kan man också använda modellerade förhållanden, om de stöder bedömningens mål och resultatens tolkningsbarhet.

Projekten som understöds ska gälla ett eller flera av följande:

- bedömning av omfattningen och karaktären av den vattendragsrisk som orsakas av mikroföroreningar vid olika utloppspunkter och i olika vattendragsförhållanden
- identifiering av centrala faktorer som påverkar vattendragsrisken
- produktion av information som grundar sig på riskbedömningen som stöd för behandlingen av avloppsvatten och inriktningen av åtgärder

Bedömning av projekten

Understöden riktas till projekt som bedöms ha en effekt på utvecklingen av riskbedömningsmetoderna och deras användbarhet vid fastställandet av riskbaserade åtgärder och reningskrav. Beviljandet av understöd grundar sig på en helhetsbedömning.

Vid bedömningen beaktas särskilt:

- projektets inriktning på ansökningshelhetens mål
- projektets genomförbarhet och planens kvalitet
- riskbedömningsmetodens reproducerbarhet, parametrering och kopierbarhet
- kostnadseffektivitet
- kommunikation om projektets resultat och resultatens användbarhet
- samarbete och partnerskap
- projektets verkningskraft i förhållande till målet om god vattenstatus

Livskraftscentralen i Östra Finland bedömer ansökningarna i samarbete med andra experter.

Livskraftscentralen har rätt att vägra bevilja understöd om ansökningarna inte uppfyller kvalitets- och effektivitetskraven.

Understödsförfarande och tillämplig lagstiftning

Understöd kan sökas av kommuner, samkommuner och bolagen de äger samt andra kommunägda aktörer, föreningar, företag och andra sammanslutningar med undantag av statliga ämbetsverk och inrättningar. Understödet kan inte beviljas privatpersoner.

Ett konsortium kan också genomföra projektet. Alla parter i konsortiet ska vara lämpliga som sökande enligt föregående stycke. De som genomför projektet kan också köpa tjänster av statliga ämbetsverk eller inrättningar.

Understödet belopp är behovsprövat. Understödet belopp kan vara högst 80 % i allmännyttiga projekt och högst 50 % i projekt som gynnar enstaka företag, om inte annat följer av EU:s regler om statligt stöd. Av sökanden förutsätts alltid självfinansiering.

På förverkligande av ansökningsförfarandet och beviljande samt förvaltning av understöd tillämpas statsunderstödslagen (688/2001) och på projekt som rör hantering av stadsvatten och minskning av deras skadliga ämnen under åren 2020–2030 statsrådets förordning om statsunderstöd (669/2020).

Understöd beviljas som specialunderstöd enligt 5 § 3 mom. 2 punkten i statsunderstödslagen för försöks-, inlednings-, forsknings- eller utvecklingsprojekt som rör hantering av stadsvatten och minskning av deras skadliga ämnen, eller för andra projekt med begränsat syfte.

Understöd beviljas inte till företags typiska produktionsmässiga investeringar eller åtgärder som direkt främjar export.

Om understödet används för upphandling ska man beakta 5 § 5 punkten i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016).

Om man genom det beviljade understödet stöder ekonomisk verksamhet, tillämpas EU:s regler för statligt stöd (kommissionens förordning (651/2014), den allmänna gruppundantagsförordningen och kommissionens förordning (1407/2013), de minimis-förordningen).

Mer information om reglerna för statligt stöd finns på arbets- och näringsministeriets webbplats <https://tem.fi/sv/eu-regler-om-statligt-stod>.

Det anslag som används för understöden är tillgängligt fram till slutet av 2028. **Genomförandet av projektens understödsberättigade åtgärder ska avslutas senast 15.6.2028.**

Allmänna finansieringskostnader

Sökanden ska presentera verifikat över de kostnader som uppstått.

Sökanden kan föreslå tillämpning av en fast finansiering (flat rate) för ersättning av projektets allmänna kostnader. Då ersätts utöver de faktiska kostnaderna även ett fast belopp som motsvarar 15 % av de direkta löneutgifterna medan indirekta kostnader inte ersätts separat. I modellen krävs ingen separat utredning av den fasta delen.

Modellen för fast finansiering rekommenderas särskilt för utvecklingsprojekt, eftersom den möjliggör en lättare projektförvaltning då små indirekta kostnader som är svåra att verifiera bortfaller helt och hållet. Exempelvis styrgruppens mötes- och resekostnader ingår i den fasta delen som inte ersätts separat. Projektpersonalens resekostnader kan dock ersättas enligt de faktiska kostnaderna.

Kommunikation om understödda projekt

Understödstagaren ska se till att ge tillräcklig och ändamålsenlig information om projektet under projektets gång. När projektet inleds ska projektgenomföraren göra upp en kommunikationsplan för projektet som ska iakttas och uppdateras enligt behov. Kommunikationen om projektet ska vara omfattande, välriktad och av hög kvalitet. Kommunikation ska ske tillräckligt ofta.

De viktigaste kommunikationsåtgärderna är informering om projektets inledning och särskilt dess resultat till centrala målgrupper. Information om resultaten av Ahti-programmet länkas också på miljöministeriets webbplats. Vid informeringen och kommunikationen om projektet ska understödsgärens se till att miljöministeriet nämns som den som beviljar understödet och att finansieringen har beviljats ur Ahti-programmet.

Ansökningsförfarande

Ansökningstiden går ut 15.6.2026. Ansökningarna ska lämnas skriftligen till Livskraftscentralen i Östra Finland senast kl. 23.59 på den sista ansökningsdagen. Ansökningar som inkommit efter tidsfristen för inlämnande av ansökningar tas inte upp till behandling.

Man ansöker om understöd med en understödsansökan, till vilken man ska bifoga en mer detaljerad projektplan, vars längd är högst 7 sidor.

Den undertecknade ansökan lämnas in:

1. via Östra Finlands livskraftscentrals e-tjänst (välj Livskraftscentralen i Östra Finland som ämbetsverk och "Hantering av skadliga ämnen" som ärende)
2. eller per e-post till registratorskontoret: kirjaamo.ita-suomi@elinvoimakeskus.fi,
3. eller per post till adressen:
Livskraftscentralen i Östra Finland
Registratorskontoret
PB 60
00072 Livskraftscentral

Mer information

Livskraftscentralen i Östra Finland:

Projektkoordinator Riina Tuominen, tfn 0295 024 147 riina.tuominen@elinvoimakeskus.fi

Miljöexpert Katri Senilä, tfn 0295 024 162, katri.senila@elinvoimakeskus.fi

Finansieringsexpert Esa Pekonen, tfn 0295 024 159, esa.pekonen@elinvoimakeskus.fi

Miljöministeriet:

Specialsakkunnig Maija Vilpanen, tfn 0295 250 116, majja.vilpanen@gov.fi